

Statsminister
Jan P. Syse

10. september 1990

Møte i Konserthuset arrangert av Aksjon "Stopp dødsskyene fra Sovjet".

Saken dreier seg om å redde naturmiljøet i Finnmark.

På Kola-halvøya sprer ørkenen seg. Mange har sett skadevirkningene ved selvsyn. Andre har sett den uhyggelige virkelighet gjennom Knut Brys bilder. Så galt er det ikke på norsk side. Men utviklingens tale er klar; svovel og tungmetaller påfører Finnmarks natursystem belastninger det ikke kan tåle.

Vi kan ikke ha det slik, vi vil ikke ha det slik. Utviklingen må snus. Vi skal være med på å snu den. Det er den marsjordre Regjeringen har gitt. Veien kan bli lang og vanskelig. Ingen har gått den før oss. Vi skal sikre miljøet i Norge ved å gå til forurensningens kilde - utenfor vårt eget land. Det helt særegne ved denne saken er at skadene i Finnmark ikke løses ved tiltak i Finnmark. Det er på Kola at tiltakene må settes inn. Den beste nasjonale miljøpolitikk for Finnmark er å krysse grensen og flytte grenser.

Vi er i gang. I sommer tok jeg initiativet til at statsministrene i Norge, Sverige, Finland og Sovjet-Unionen kom sammen for å drøfte vårt felles problem. Møtet fant sted

forrige søndag. Vi var enige; utslippene må ned, og de må ned fort.

Men hvordan? Sovjet-Unionen vil i løpet av de kommende måneder avgjøre sitt teknologi-valg for ombygging av nikkel-verkene. Norske og finske bedrifter er blant verdens fremste i teknologi på dette området. De har sammen fremmet tilbud om en ombygging som vil redusere svovel-utslippene med 95% og tungmetall-utslippene med 98%. For miljøet i Nord-områdene er det avgjørende at en slik løsning velges. Vi kan ikke slå oss til ro med noe annet.

Regjeringen vil at den best tilgjengelige teknologi blir anvendt på Kola. Derfor har Norge, Sverige og Finland gitt klar beskjed til Sovjet-Unionen: Velger dere en teknologi som gir maksimale reduksjoner vil vi engasjere oss direkte i finansieringen av prosjektet.

Nå arbeider våre eksperter med å sy sammen en felles finansieringspakke. Det er nordisk samarbeid i praksis. Sammen vil vi anvende de nordiske finansierings-ordningene. Sammen vil våre bedrifter arbeide for å kunne levere den beste teknologi.

Men vi er villige til å gå ett skritt til. Regjeringen er rede til å sette inn 300 millioner kroner over en fem års periode for å bidra til at prosjektet blir realisert. Vi gjør ikke det for å løse et sovjetisk problem. Vi gjør det for å løse et

norsk problem - et problem som berører fremtiden til de nordlige deler av vårt land. Mener vi alvor når vi sier at vår miljøinnsats skal gå til kildene selv utenfor Norges grenser, ja så må vi være villige til å omsette vilje til handling.

Det er ikke lenger snakk om vi og de - det er oss.

Forurensningene på Kola er Sovjet-Unionens ansvar - ja selv russerne erkjenner det. Men utslippene rammer også oss. Ønsker vi raske reduksjoner i utslippene, må vi selv ha vilje til å engasjere oss direkte.

Den viljen har Regjeringen - og vi deler den med våre nordiske naboer. Vi er enige om en ting; vi har liten tid å miste.

Forurensningen på Kola har vært utredet lenge nok. Vi vet hva som slippes ut og vi vet hva som skal til for å stoppe det. Nå må Sovjet-Unionen ta sitt valg. Det er deres valg. Men naturen har liten tid å miste.

Fortsatt er vi nærmere start enn mål. Ombyggingen av nikkelverkene er et gigantisk industri-prosjekt. Sovjet-Unionen er i dyp omforming. Ansvarsforholdene er uklare.

Beslutningsprosessene er vanskelige, men beslutninger er nødvendige. Det haster.

Vårt engasjement er først og fremst et miljøengasjement. Men et miljøsamarbeid i Nord har brede perspektiver. Et samarbeid om rensetiltak på Kola vil tjene som et springbrett for betydelig utvidet kontakt innen økonomi, næringsliv og kultur.

Det vil være både i vår og Sovjet-Unionens interesse.

**

Engasjement preger de tilstedeværende i denne sal. Engasjement for et bedre miljø - for en trygg fremtid i Nord. Folkeaksjonen har klart å uttrykke hva et helt fylke frykter - og ønsker.

Regjeringen deler deres engasjement. Vi gir oss ikke før målet er nådd. Utslippene skal ned.